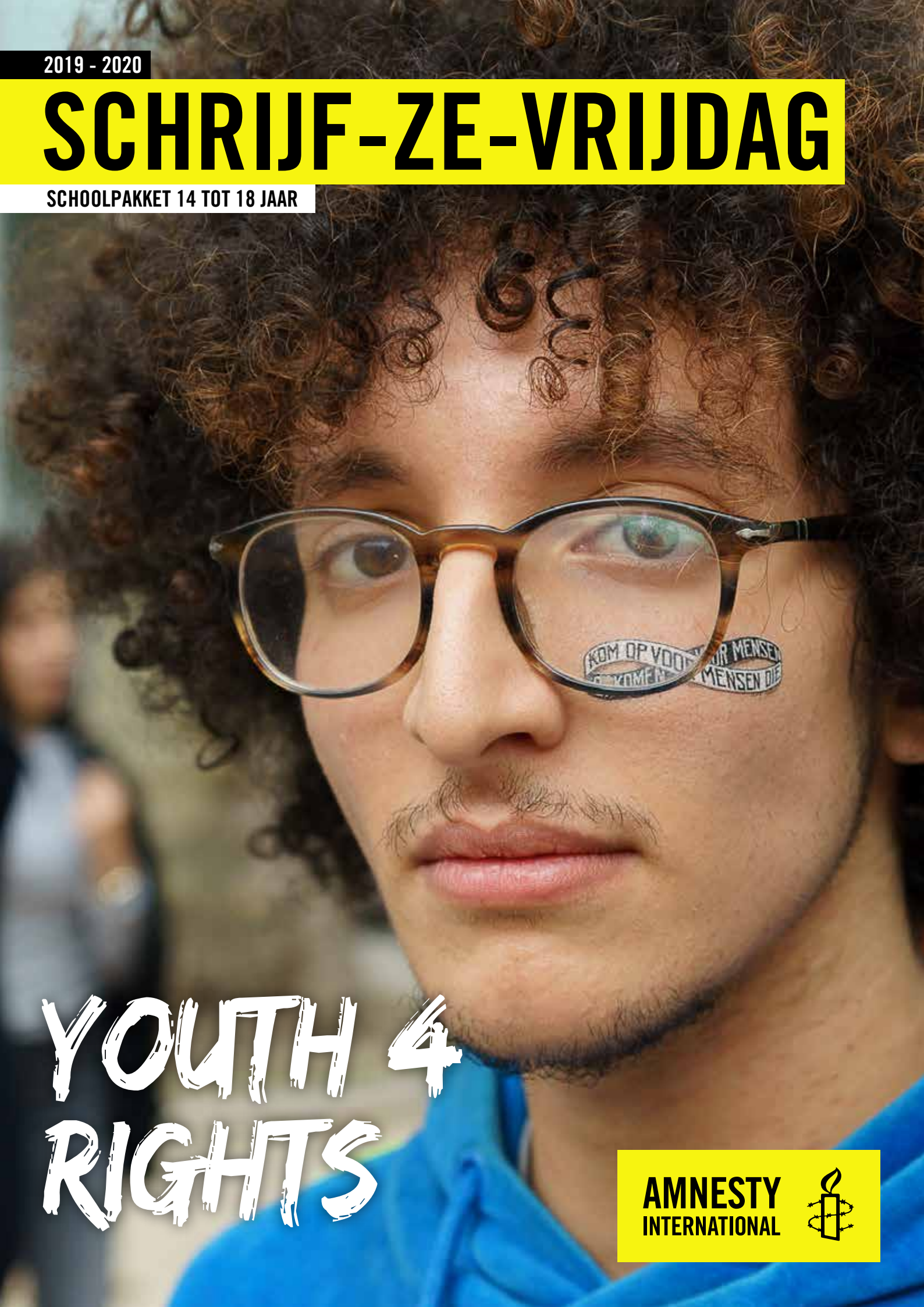
2019 - 2020

SCHRIJF-ZE-VRIJDAG

SCHOOLPAKKET 14 TOT 18 JAAR

YOUTH 4 RIGHTS

AMNESTY INTERNATIONAL

Hoe ondervinden je leerlingen het belang van mensenrechten op de leukste manier? Doe mee aan de Schrijf-ze-VRIJdag!

Dit schoolpakket is jouw ideale gids bij deze actiedag van Amnesty International. Je vindt er allerhande informatie over het thema van dit jaar, 'YOUTH 4 RIGHTS'. Je ontdekt ook een hele resem activiteiten – waaronder brieven schrijven natuurlijk – om met je klas of school te doen.

Veel succes!

Het Schrijf-ze-VRIJdagteam van Amnesty International

INHOUDSTABEL

1. WAT IS DE SCHRIJF-ZE-VRIJDAG?

05 **Een mix van leren en actievoeren**
Mensenrechteneducatie en -activisme op school

06 **Successen van de Schrijf-ze-VRIJdag**
Hoe de Schrijf-ze-VRIJdag resultaat oplevert

2. THEMA 'YOUTH 4 RIGHTS'

09 **Focus op jonge mensenrechtenverdedigers**
Toelichting bij het thema 'YOUTH 4 RIGHTS'

10 **Wat is er typisch voor een mensenrechtenverdediger?**
De kenmerken van een mensenrechtenverdediger op een rij

11 **Mensenrechten: wat zijn dat?**
Mensenrechten kort en bondig uitgelegd

13 **Verhalen van jonge mensenrechtenverdedigers**
Jonge mensenrechtenactivisten uit alle windstreken in de kijker

3. ACTIE IN DE KLAS

18 **Een waaier aan activiteiten**
Raak wegwijs in het aanbod van activiteiten

20 **Activiteit 1: Schrijf een brief, verander een leven**
Schrijfacties met voorbeeldbrieven

28 **Activiteit 2: Angst in de ogen kijken**

30 **Activiteit 3: Van angst naar durf**

33 **Activiteit 4: Hoe verdedig je mensenrechten?**

36 **Activiteit 5: In de bres voor mensenrechtenverdedigers**

4. EVALUATIE, EINDTERMEN EN ONTWIKKELINGSDOELEN

39 **Evalueren met je leerlingen, een goed idee!**
De voordelen van evalueren met de klas

40 **Evaluatiemethodieken**
Vier methodieken om je lessen te evalueren

41 **Eindtermen en ontwikkelingsdoelen**
De toepasselijke eindtermen en ontwikkelingsdoelen

BIJLAGES

1. WAT IS DE SCHRIJF-ZE-VRIJDAG?

EEN MIX VAN LEREN EN ACTIEVOEREN

➜ De Schrijf-ze-VRIJdag is een initiatief van Amnesty International Vlaanderen waar jaarlijks meer dan 500 scholen en bijna 100.000 leerlingen aan deelnemen.

➜ De Schrijf-ze-VRIJdag is het uitgelezen moment voor je leerlingen om te leren over mensenrechten. In dit schoolpakket vind je zowel basisinformatie als diepgaandere, interactieve lesactiviteiten om mensenrechten begrijpelijk en concreet te maken voor je leerlingen.

➜ De Schrijf-ze-VRIJdag is ook een actiedag waarop je leerlingen kunnen opkomen voor mensenrechten door een brief te schrijven. In hun brief richten ze zich tot een machthebber en eisen ze dat die handelt met respect voor mensenrechten. Dit pakket bevat vier voorbeeldbrieven voor jonge mensenrechtenverdedigers die met groot onrecht te maken krijgen.

➜ De Schrijf-ze-VRIJdag vindt plaats op 7 februari 2020. Op deze eerste vrijdag van februari doen de meeste scholen mee, maar deelnemen kan om het even wanneer.

MENSENRECHTENEDUCATIE

Als je leerlingen begrijpen wat mensenrechten zijn, staan ze sterker in hun schoenen om:

- op te komen voor hun mensenrechten en die van anderen
- mensenrechtenschendingen te veroordelen en te voorkomen
- te bouwen aan een rechtvaardige maatschappij waarin mensen waardig en met respect worden behandeld

MENSENRECHTENACTIVISME

Als je leerlingen opkomen voor mensenrechten door een brief te schrijven, kunnen ze:

- het leven veranderen van de persoon voor wie ze een brief schrijven
- hun empathisch vermogen ontwikkelen
- geïnspireerd worden tot solidariteit in hun eigen omgeving
- deel zijn van een internationale groep van mensenrechtenactivisten

TIP

Achteraan dit pakket vind je een overzicht van de eindtermen en ontwikkelingsdoelen die aansluiten bij de leerinhouden van de educatieve activiteiten.

© Wouter Missiaen

SUCCESSEN VAN DE SCHRIJF-ZE-VRIJDAG

Teodora Vásquez bij haar vrijlating uit de Salvadoraanse cel.

Hoe kan een brief iemands leven veranderen? Hoe zorgt een brief ervoor dat een mensenrechtenschending stopt? Het zijn terechte vragen die ongetwijfeld in het hoofd van je leerlingen – en misschien ook het jouwe – opduiken.

Je moet weten dat één brief deel uitmaakt van een veel grotere stapel. Overal ter wereld zijn er mensen die samen met Amnesty International actie ondernemen. Soms komen er wel (tien)duizenden enveloppes toe bij overheden die mensenrechten schenden. Beeld je eens in hoe iemand die één voor één moet openen! Bovendien tekenen mensen ook petities, sturen ze tweets, komen ze op straat … Alle die acties bij elkaar vormen een krachtig protest.

Gelijktijdig doet Amnesty International lobbywerk, brengen we onderzoeksrapporten uit en voeren we campagnes voor mensenrechten. Ook dat werk zet druk op machthebbers om te handelen met respect voor mensenrechten.

Sinds de oprichting van Amnesty International in 1961 hebben we samen duizenden mensen en gemeenschappen gesteund van wie de rechten werden misbruikt. Ons werk beschermde hen en redde soms hun leven. We speelden een rol bij grote, internationale overwinningen voor mensenrechten zoals het VN-verdrag tegen foltering, de oprichting van het Internationale Strafhof dat oorlogsmisdadigers berecht en het VN-wapenhandelsverdrag. Amnesty International kreeg in 1977 de Nobelprijs voor de Vrede.

Het succes van een brief schuilt nog in een ander, klein hoekje. Voor iemand die onrecht wordt aangedaan is elke brief een hart onder de riem. Het betekent erg veel voor de mensen voor wie we schrijven om te weten dat ze er niet alleen voor staan.

TEODORA KWAM VRIJ

Teodora Vásquez uit El Salvador was 24 jaar toen ze een miskraam kreeg. De autoriteiten beschuldigden haar van abortus, wat in het Centraal-Amerikaanse land strafbaar is, en veroordeelden Teodora tot een gevangenisstraf van dertig jaar. Honderdduizenden mensen van overal ter wereld spraken hun ongenoegen uit, ook Belgische leerlingen tijdens de Schrijf-ze-VRIJdag van 2014. Uiteindelijk kwam Teodora in 2018 na elf jaar cel vrij.

BAYRAM EN GIYAS KWAMEN VRIJ

Bayram en Giyas, jonge Azerbeidzjaanse studenten, spoten kritische graffiti (“Happy slave day!” en “F*ck the system”) op een standbeeld van hun president en deelden een foto ervan op sociale media. Ze werden in 2016 veroordeeld tot tien jaar cel. Uiteindelijk kwamen ze vrij in maart 2019, na bijna drie jaar cel. We schreven voor hun vrijlating tijdens de Schrijf-ze-VRIJdag van 2017.

DE AANHOUDER WINT

Respect afdwingen voor mensenrechten kan een werk van lange adem zijn. Niet alle acties van Amnesty International monden altijd of meteen uit in goed nieuws. Soms moeten we jarenlang of zelfs decennialang blijven actievoeren voor gerechtigheid. Eén ding is zeker: hoe meer acties, hoe groter de kans op een positief resultaat.

“Dankjewel voor jullie knappe brieven. Een dikke knuffel voor jullie allemaal. Wat jullie hebben gedaan, is echt belangrijk. Ik heb me nog nooit zo gesteund gevoeld.”

Vitalina Koval,
bedreigde Oekraïense LGBTI-activiste voor wie de leerlingen schreven op de Schrijf-ze-VRIJdag in 2018.

“De voorbije tien jaar hielpen de acties van de leerlingen op de Schrijf-ze-VRIJdag bij minstens tien overwinningen voor mensenrechten!”

Valerie De Marie,
campagnemedewerkster bij Amnesty Vlaanderen

2. THEMA ‘YOUTH 4 RIGHTS’

Klimaatactie op de Filipijnen met onder andere activiste **Marinel Sumook Ubaldo** (zie ook p. 15).

© Eloisa Lopez/Amnesty International

FOCUS OP JONGE MENSENRECHTENVERDEDIGERS

In alle hoeken van de wereld komen jonge mensen op voor hun rechten en die van anderen. Ze bouwen aan een maatschappij waar de mensenrechten van iedereen worden gerespecteerd en waar iedereen menswaardig kan leven. ‘YOUTH 4 RIGHTS’ is daarom het thema van de Schrijf-ze-VRIJdag in het schooljaar 2019-2020.

Jongeren komen bijvoorbeeld op voor een gezonde leefomgeving en voor solidariteit met mensen op de vlucht. Of ze nemen het op tegen racisme, seksisme of een andere mensenrechtenschending. Ze roepen machthebbers ter verantwoording op een vreedzame manier: door protestacties te organiseren of eraan deel te nemen, door zich te verenigen in een organisatie, door medemensen te helpen waar machthebbers tekortschieten …

Hun activisme vereist weleens een aardige portie durf. In België valt het meestal mee om mensenrechten te verdedigen. Maar soms worden mensenrechtenverdedigers lastiggevallen en geïntimideerd door mensen die het niet met hen eens zijn. In sommige landen aarzelen de autoriteiten zelfs niet om mensenrechtenverdedigers te folteren, gevangen te nemen of te doden.

Jonge mensenrechtenverdedigers moeten vaak nog een bijkomende hindernis nemen. Omdat ze jong zijn, moeten ze extra hun best doen om gehoor te krijgen en serieus te worden genomen. Ook dat vergt lef. Amnesty International roept daarom de jongeren in België op om jonge mensenrechtenverdedigers wereldwijd te steunen.

TIP

Deel de kleeftattoo 'kom op voor mensen die opkomen voor mensen' uit aan je leerlingen, zodat ze hun solidariteit kunnen tonen met jonge mensenrechtenverdedigers.
Tattoos nodig? Mail naar schrijfzevrijdag@amnesty-international.be

WAT IS ER TYPISCH VOOR EEN MENSENRECHTENVERDEDIGER?

Een officiële definitie van een mensenrechtenverdediger bestaat niet. Wel zijn er een aantal kenmerken die algemeen worden aangenomen als typerend voor een mensenrechtenverdediger, jong of oud. We zetten ze hieronder op een rij.

- Een mensenrechtenverdediger verdedigt, promoot en beschermt mensenrechten.
- Een mensenrechtenverdediger gebruikt geen geweld, haat of discriminatie.
- Een mensenrechtenverdediger is een activist, die zich niet alleen theoretisch achter mensenrechten schaart, maar ook werkelijk actie onderneemt.
- Een mensenrechtenverdediger kan bezig zijn met plaatselijke mensenrechtenkwesties (lokaal activisme), maar ook met mensenrechtenthema's die een hele regio of een heel land aangaan (regionaal en nationaal) of die over de landsgrenzen heen reiken (internationaal).
- Een mensenrechtenverdediger kan in zijn eentje te werk gaan, maar ook samen met anderen.

Mensenrechtenverdedigers steken hun nek uit om respect voor mensenrechten af te dwingen. Hun weerwerk tegen hen die schendingen begaan of toestaan, vereist lef. Toch vinden mensenrechtenverdedigers zichzelf geen superhelden. Ze beschouwen zich als gewone mensen die willen opkomen voor rechtvaardigheid.

BESCHERMING VOOR MENSENRECHTENVERDEDIGERS

Mensenrechten verdedigen kan gevaarlijk zijn. In 2018 werden minstens 321 mensenrechtenverdedigers vermoord, in 27 verschillende landen.[1] Machthebbers beschouwen hen vaak als lastpakken – zeker zij die geen hoge pet op hebben van fundamentele waarden zoals vrijheid, rechtvaardigheid en gelijkheid waar mensenrechtenverdedigers voor opkomen.
Om het waardevolle werk van mensenrechtenverdedigers veiliger te maken, stelden de Verenigde Naties in 1998 een verklaring op voor de erkenning en bescherming van mensenrechtenverdedigers.[2] De verklaring somt hun rechten op en wijst op de verantwoordelijkheid van staten om hen te beschermen en hun werk mogelijk te maken. De verklaring is niet juridisch bindend, maar kent zoals de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens in België en vele andere landen wel een groot gezag.

Bekijk de video over mensenrechtenverdedigers op www.amnesty-international.be/schrijfzevrijdag-filmpjes

1 Front Line Defenders global analysis 2018, https://www.frontlinedefenders.org/sites/default/files/global_analysis_2018.pdf

2 Declaration on the Right and Responsibility of Individuals, Groups and Organs of Society to Promote and Protect Universally Recognized Human Rights and Fundamental Freedoms, https://www.ohchr.org/EN/Issues/SRHRDefenders/Pages/Declaration.aspx

MENSENRECHTEN: WAT ZIJN DAT?

Mensenrechten zijn minimumstandaarden die verzekeren dat een persoon waardig wordt behandeld en menswaardig kan leven. Ze worden omschreven in internationale en nationale verklaringen, verdragen en wetten. Alle mensen ter wereld hebben mensenrechten, overal en altijd. Het doet er niet toe hoe oud je bent, waar je woont, welke taal je spreekt, welke kleur je hebt, waarin je gelooft, wat je geslacht is …

Menselijke waardigheid en gelijkheid zijn de twee sleutelwaarden die aan de basis liggen van mensenrechten. Die twee sleutelwaarden worden heel breed aanvaard en zijn nauwelijks controversieel. Daarom krijgen mensenrechten steun in vrijwel elke cultuur en religie in de wereld.

We kunnen mensenrechten in verschillende soorten opdelen. Er zijn burgerlijke en politieke rechten, zoals het recht op leven, het recht op vrijheid en het recht op vrije meningsuiting. Daarnaast zijn er ook sociale, culturele en economische rechten, zoals het recht op cultuur, het recht op voedsel en het recht op onderwijs.

Mensenrechten heb je louter omdat je mens bent. Niemand kan ze van je afnemen. Het kan wel gebeuren dat machthebbers je mensenrechten niet respecteren en dat ze hun macht onbeperkt of willekeurig gebruiken. Het is daarom belangrijk dat er een rechtsmacht is die de mensenrechten van alle personen binnen een staat nastreeft en afdwingt.

Niet alleen juridische teksten en het gerecht kunnen mensenrechten beschermen. Iedereen kan meehelpen, door zelf geen mensenrechten te schenden en door actie te ondernemen als de rechten van anderen worden geschonden. Ook mensenrechtenorganisaties zoals Amnesty International zetten zich in voor een wereld waarin de mensenrechten van iedereen worden nageleefd.

© UN

Van 1946 tot 1948 sleutelden VN-vertegenwoordigers uit vijftig landen aan de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens.

DE UNIVERSELE VERKLARING VAN DE RECHTEN VAN DE MENS

De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (UVRM) werd in 1948 aangenomen door de Verenigde Naties. Het was de eerste wereldwijde afspraak over mensenrechten. De timing is geen toeval: de VN wilden met de UVRM vermijden dat de gruwelen van de Tweede Wereldoorlog in de toekomst nog zouden gebeuren.
De UVRM bevat 30 artikelen die de rechten van mensen bepalen op burgerlijk, politiek, sociaal, economisch en cultureel vlak. De verklaring vermeldt onder andere het recht op leven, het recht om niet gefolterd te worden, het recht op vrije meningsuiting, het recht op werk en het recht om te genieten van kunst en cultuur.
De UVRM is een verklaring en is geen juridisch bindend verdrag. Maar de mensenrechten die erin opgesomd worden, werden later door staten overgenomen in internationale en nationale verdragen en wetten die wel juridisch bindend zijn. Op die manier zijn de mensenrechten uit de UVRM toch afdwingbaar.

TIP

Ontdek de 30 artikelen van de UVRM (vereenvoudigde versie) als bijlage achteraan in het schoolpakket.

We kunnen mensenrechten ook beschrijven aan de hand van een aantal principes:

- Mensenrechten heb je **omdat je mens bent**. Niet omdat je burger bent van een bepaald land, maar omdat je lid bent van de menselijke familie. Zowel kinderen als volwassenen hebben mensenrechten.
- Mensenrechten zijn **universeel**. Ze gelden voor alle mensen. Ze zijn overal dezelfde en gelden in gelijke mate voor iedereen, waar ook ter wereld.
- Mensenrechten zijn **onvervreemdbaar**. Je kan deze rechten niet verliezen en ze kunnen je niet afgenomen worden, want je houdt nooit op met mens te zijn.
- Mensenrechten zijn **ondeelbaar**. Niemand kan je een bepaald mensenrecht ontzeggen omdat het ‘minder belangrijk’ of ‘niet essentieel’ is.
- Mensenrechten zijn **onderling afhankelijk**. Samen vormen mensenrechten een complementaire structuur. Je recht om deel te nemen aan lokale besluitvorming is bijvoorbeeld direct afhankelijk van je recht op vrije meningsuiting, je recht op vereniging, je recht op onderwijs en zelfs je recht op levensbehoeften.

VERHALEN VAN JONGE MENSENRECHTENVERDEDIGERS

Hierna lees je vier verhalen van jongeren uit alle windstreken die opkomen voor hun rechten en die van anderen. Ze kunnen alle steun gebruiken. Geef je leerlingen de kans om te helpen door een brief te schrijven aan de hand van de voorbeeldbrieven verderop in dit schoolpakket. Zo worden ook jouw leerlingen ‘YOUTH 4 RIGHTS’!

SARAH EN SEÁN REDDEN MENSEN OP DE VLUCHT

Sarah Mardini (24 jaar) en Seán Binder (25 jaar) leerden elkaar enkele jaren geleden kennen op het Griekse eiland Lesbos. Daar werkten ze als vrijwilligers voor een organisatie die mensen redt op de Middellandse Zee. Sarah en Seán spotten bootjes in moeilijkheden, redden vluchtelingen en migranten van de verdrinkingsdood en verstrekten eerste hulp.

Nu worden Sarah en Seán in Griekenland beschuldigd van spionage, mensensmokkel en lidmaatschap van een criminele organisatie. Als ze veroordeeld worden, riskeren ze een celstraf tot 25 jaar. In afwachting van een proces brachten ze al meer dan 100 dagen in de cel door. Op dit moment zijn ze op borg vrij.

De Griekse overheid behandelt Seán en Sarah als criminelen, terwijl ze enkel mensen op de vlucht wilden helpen overleven. Mensen die op een vreedzame manier opkomen voor de rechten van vluchtelingen en migranten zijn mensenrechtenverdedigers. De overheid moet ervoor zorgen dat zij ongestoord hun werk kunnen doen in een veilige omgeving, zonder vrees dat ze gestraft zullen worden. Solidariteit moet gevierd worden, niet bestraft.

Seán, intussen thuis in Ierland, zegt dat het meest beangstigende “niet is dat ze hem gevangen namen, wel dat het iedereen kan overkomen. Dit gebeurt wanneer de overheid iemand die vluchtelingen en migranten helpt als een crimineel beschouwt en het recht om in veiligheid te leven niet beschermt.”

Sarah, die in Duitsland leeft, kent de gevaren van vluchten met de boot maar al te goed. Zelf vluchtte ze in augustus 2015 met haar zus uit het door oorlog geteisterde Syrië. Vanuit het Turkse Izmir stak ze de Egeïsche Zee over naar Griekenland. Maar voor ze aankwamen, begaf de motor van hun boot het. Al wie kon, sprong in het water om de boot voort te trekken tot het vasteland. Ook Sarah, die een getraind redster is, en haar zus trokken de boot al zwemmend voort. Zo kon iedereen aan boord levend Lesbos bereiken.

Bekijk de video over Sarah en Seán op www.amnesty-international.be/schrijfzevrijdag-filmpjes

JIANNE STRIJDT TEGEN KWIKVERGIFTIGING IN HAAR OMGEVING

© Allan Lissner

Jianne Turtle (13 jaar) behoort tot de inheemse Grassy Narrows-gemeenschap in Canada. Hun leefgebied raakte in de jaren '60 besmet met kwik, nadat een papierfabriek zijn afval dumpte – met toestemming van de overheid – in een rivier in de buurt. Tot op vandaag worden veel jongeren er ziek door kwikvergiftiging. Ze krijgen oogproblemen en hun zenuwstelsel wordt aangetast. Het gaat om de ergste huidige gezondheidscrisis in Canada.

De visvangst is essentieel voor de manier van leven van deze gemeenschap. Maar al meer dan 50 jaar is ook de vis met kwik besmet, wat het eten ervan gevaarlijk maakt. De kwikvergiftiging is niet enkel rampzalig voor de gezondheid van de mensen, maar heeft ook hun cultuur en tradities uitgehold.

Aanvankelijk ontkende de overheid dat de mensen van Grassy Narrows gevaar liepen en weigerde ze om het gebied schoon te maken. Na aanhoudend protest beloofde de overheid in 2017 dat het "voor eens en altijd" met de crisis zou afrekenen. Dat betekent dat ze de rivier moet schoonmaken, speciale gezondheidszorg voorzien en de gemeenschap compenseren.

Van de beloofde stappen is momenteel nog niets terecht gekomen. Zolang dat niet gebeurt, eisen Jianne en andere jongeren dat de overheid actie onderneemt. De Grassy Narrows-jongeren voeren allerhande acties om aandacht te vragen voor hun situatie, zoals straatprotest organiseren, interviews geven aan journalisten en protestliedjes maken.

Bekijk de video over Jianne op www.amnesty-international.be/schrijfzevrijdag-filmpjes

© Jorn van Eck / Amnesty International

NASU KOMT OP VOOR ARME EN DAKLOZE MENSEN IN DE STAD

Nasu Abdulaziz (25 jaar) leeft in Lagos, een miljoenenstad in Nigeria. Hij werkt als vrijwilliger bij de Federatie van Nigeriaanse Sloppenwijken/Informele Nederzettingen. Hij ijvert voor inclusieve steden waar niet alleen welvarende mensen een waardige plek hebben om te wonen. Ook arme mensen hebben recht op een dak boven hun hoofd.

Nasu woonde vroeger in Otodo Gbame, een oude sloppenwijk in Lagos. Enkele jaren geleden besloot de overheid om de wijk met de grond gelijk te maken en plaats te maken voor nieuwbouw. Ze stuurde daarom bulldozers en gewapende mannen af op Otodo Gbame. Met de regelmaat van de klok kwamen ze huizen slopen of platbranden, bewoners beschieten en hele buurten in de wijk vernielen. Soms deden ze dit zonder enige waarschuwing vooraf.

Tijdens één van de aanvallen werd Nasu beschoten. Hij overleefde het, maar zijn vriend Daniel niet. Sommige mensen sprongen in paniek in het nabijgelegen meer en verdronken. Vijftien personen zijn nog steeds vermist. Uiteindelijk raakten dertigduizend mensen hun huis kwijt. Ze zijn nu gedwongen om in kano's en onder bruggen te leven of bij vrienden en familie.

Nasu verloor zijn huis en hoopt op een dag weer een eigen woning te hebben. Hij en zijn lotgenoten eisen dat de overheid hun recht op huisvesting respecteert.

Bekijk de video over Nasu op www.amnesty-international.be/schrijfzevrijdag-filmpjes

MARINEL EIST HULP NA VERWOESTENDE TYFOON

De Filipijnse Marinel Sumook Ubaldo (22 jaar) was een tiener toen tyfoon Haiyan in 2013 over haar land raasde.[4] Haiyan is één van de dodelijkste tropische stormen ooit. Meer dan 6.000 mensen kwamen om. Miljoenen anderen verloren hun huis, zoals Marinel. Haar dorp werd volledig verwoest.

Zes jaar gingen intussen voorbij. Marinel is sociaal werkster nu. In haar vrije tijd komt ze op voor de rechten van haar gemeenschap. Die heeft nog steeds onvoldoende toegang tot voedsel en water, degelijk onderdak, elektriciteit en sanitaire voorzieningen zoals toiletten. Voor veel families zijn de levensomstandigheden slecht en is het moeilijk om de eindjes aan elkaar te knopen. Marinel wil dat haar overheid meer inspanningen doet voor de mensen die door Haiyan getroffen werden.

Marinel strijdt ook tegen de opwarming van de aarde. In 2015 sprak Marinel op de klimaatconferentie in Parijs en in 2018 getuigde ze op de klimaattop in New York. Ze wees wereldleiders op hun verantwoordelijkheid om klimaatverandering en de gevolgen daarvan tegen te gaan.

Meer en hevigere natuurrampen zoals Haiyan zijn aan de opwarming van de aarde gelinkt. Marinel was een van de miljoenen getroffenen. "Maar ik ben niet zomaar een klimaatstatistiek, ik ben een mens", benadrukt ze. "Mijn verhaal is het verhaal van velen. Ik laat mijn stem horen in naam van alle kwetsbare en gemarginaliseerde gemeenschappen."

© Tracie Williams/Greenpeace

4 In de Filipijnen is deze tyfoon gekend onder de naam Yolanda.

Bekijk de video over Marinel op www.amnesty-international.be/schrijfzevrijdag-filmpjes

3. ACTIE IN DE KLAS

© Amnesty International / Jan Petersmann

EEN WAAIER AAN ACTIVITEITEN

Brieven schrijven tegen mensenrechtenschendingen is de actie bij uitstek op de Schrijf-ze-VRIJdag. Voorbeeldbrieven vind je op de eerstvolgende pagina's. Wil je nog meer doen rond mensenrechten in je klas? Ontdek dan ook de andere activiteiten die de kennis van je leerlingen over mensenrechten bijspijkeren en hen doen begrijpen wat het betekent om een dappere, jonge mensenrechtenverdediger te zijn.

Vanaf activiteit 2 bouwen de activiteiten op elkaar voort en is het aangeraden om ze in de opgegeven volgorde te doen.

ACTIVITEIT 1

25 min

SCHRIJF EEN BRIEF, VERANDER EEN LEVEN

Geef je leerlingen de kans om een old school brief te schrijven (al kan een e-mail soms ook) voor jonge mensen die groot onrecht wordt aangedaan. In de pen kruipen voor rechtvaardigheid is mensenrechtenactivisme pur sang.

TIP

Verplicht je leerlingen niet om een brief te schrijven als ze niet achter de oproep van Amnesty International staan. Activisme komt uit het hart!

ACTIVITEIT 2

45 min

ANGST IN DE OGEN KIJKEN

Jonge mensenrechtenverdedigers hebben lef, maar kennen ook angst. Hoe gaan jouw leerlingen om met deze basisemotie?

ACTIVITEIT 3

50 min

VAN ANGST NAAR DURF

Angst kan je omzetten in durf. Je leerlingen denken na over situaties waarin ze durven opkomen voor hun rechten en die van anderen, als echte mensenrechtenverdedigers.

ACTIVITEIT 4

60 min

HOE VERDEDIG JE MENSENRECHTEN?

Hoe moeilijk of gemakkelijk is het om op te komen voor rechtvaardigheid? Via rollenspelen over de intimidatie van een holebikoppel en etnische profilering denken je leerlingen hierover na. Ze leren de juiste reflexen ontwikkelen voor respectvol mensenrechtenactivisme.

ACTIVITEIT 5

50 min

IN DE BRES VOOR MENSENRECHTENVERDEDIGERS

Aan de hand van het verhaal van Sarah en Seán, die een celstraf riskeren omdat ze migranten en vluchtelingen redden op zee, bedenken je leerlingen acties om mensenrechtenverdedigers te helpen.

TRUCJE BIJ WEINIG TIJD

De activiteiten 2 tot en met 5 bestaan uit verschillende stappen. Elke activiteit kan je 10 tot 20 minuten inkorten door je te beperken tot de kernstappen, hierna aangeduid met een ster (★).

AMNESTY INTERNATIONAL

SCHRIJF EEN BRIEF, VERANDER EEN LEVEN

© Amnesty International

WIE?

Sarah Mardini (24) en Seán Binder (25), die als vrijwillige redders werkten aan de kust van het Griekse eiland Lesbos.

WAT?

Ze redden levens van mensen op de vlucht en riskeren nu allebei een celstraf die kan oplopen tot 25 jaar.

WAAROM?

De Griekse overheid beschuldigt Sarah en Seán van spionage, mensensmokkel en lidmaatschap van een criminele organisatie.

ACTIES?

Schrijf een brief en/of e-mail naar de Griekse overheid.

WAT IS ER AAN DE HAND?

Sarah en Seán werkten als vrijwillige redders op Lesbos. Ze hielpen mensen op de vlucht, van wie de boot in moeilijkheden was geraakt. Ze redden mensenlevens op zee, maar daarvoor kunnen ze nu een zware gevangenisstraf krijgen. De Griekse overheid beschuldigt Sarah en Seán van spionage, mensensmokkel en lidmaatschap van een criminele organisatie. Daarvoor riskeren ze allebei tot 25 jaar celstraf. Ze zaten al meer dan 100 dagen in de cel. In december 2018 kwamen ze op borg vrij.

Seán is intussen in Ierland, zijn thuisland. Hij vindt dat hij zijn plicht gedaan heeft tegenover mensen die moesten vluchten om te overleven.

Sarah is nu weer in Duitsland. Ze kent als geen ander de gevaren van een vlucht per boot. In 2015 vluchtte ze weg van de oorlog in Syrië. Haar boot zonk bijna. Sarah, die een getraind redster is, en andere mensen sprongen in het water om de boot al zwemmend voort te trekken tot het vasteland. Zo kon iedereen aan boord levend Lesbos bereiken.

ONZE OPROEP

Solidariteit met mensen op de vlucht moet worden gevierd in plaats van bestraft. We eisen dat de Griekse overheid alle aanklachten tegen Sarah en Seán onmiddellijk laat vallen.

STEUN SARAH EN SEÁN, SCHRIJF MEE!

Amnesty International komt op voor Sarah en Seán en andere activisten die levens redden op de Middellandse Zee. Ook jij kan actie ondernemen door een brief en/of een e-mail te sturen naar de Griekse overheid. Jouw brief of e-mail kan ervoor zorgen dat activisten zoals Seán en Sarah de levens van vluchtelingen en migranten kunnen blijven redden, zonder bang te hoeven zijn dat ze daarvoor in de cel belanden.

VOORBEELDBRIEF

(Datum, plaats)

Dear Minister,

Helping others is only human. So why are Sarah Mardini and Seán Binder facing jail time for helping refugees and migrants? We urge you to drop the charges against these rescuers.

We also ask that you publicly recognize the legitimacy of humanitarian action and the activities carried out by people, such as Sarah and Seán, who are acting in defense of refugee and migrant rights.

Yours faithfully,

(Jouw naam, schooladres, handtekening)

Stuur je brief en/of e-mail naar deze Griekse minister:

Minister of Citizen Protection
Michalis Chrisochoidis
P. Kanellopoulou 4
10177 Athens
GREECE

1,40 €/stuk

minister@yptp.gr

TIPS

Schrijf je brief of e-mail in je eigen woorden
Zeg je het liever op je eigen manier? Goed idee! Een zelfgeschreven boodschap komt heel krachtig over. Let op, de minister spreekt geen Nederlands, wel Engels en Grieks.

Stuur ook een kaartje naar mensen op de vlucht
Sarah en Seán vinden het geweldig als je net als zij solidair bent met mensen op de vlucht. Je kan je solidariteit uiten door een kaartje te sturen naar de mensen die in het Pikpa-vluchtelingenkamp verblijven op Lesbos. Stuur naar dit adres: Pikpa-camp, Sapfous 9, Lesvos, 81100 Greece

Bekijk het filmpje over Sarah en Seán
Surf naar www.amnesty-international.be/schrijfzevrijdag-filmpjes.

© Allan Lissner

SCHRIJF VOOR JIANNE EN DE ANDERE GRASSY NARROWS-JONGEREN

ZE WILLEN OPGROEIEN ZONDER DE GEVAREN VAN KWIKVERGIFTIGING

WIE?
Jianne Turtle (13) en de andere jongeren van de inheemse Grassy Narrows-gemeenschap in Canada.

WAT?
Ze eisen hun recht op een gezonde leefomgeving op.

WAAROM?
De Grassy Narrows-gemeenschap woont in een gebied dat ernstig vervuild is met kwik. Heel veel inwoners zijn ziek geworden. De overheid is mee verantwoordelijk.

ACTIES?
Schrijf een brief naar de Canadese overheid.

WAT IS ER AAN DE HAND?

Het gebied waar Jianne woont, is ernstig vervuild met kwik. Dat maakt veel mensen ziek. Kinderen hebben leerproblemen. Mensen krijgen ook oogproblemen en hun zenuwstelsel wordt aangetast.
De buurt van Jianne raakte vergiftigd nadat een papierfabriek zijn afval dumpte in een rivier. Dat gebeurde lang geleden al, in de jaren '60. De fabriek kreeg daarvoor toestemming van de overheid.

Voor de Grassy Narrows is visvangst belangrijk. Het maakt deel uit van hun manier van leven en hun tradities. Maar ook de vis is besmet met kwik. Vis eten is dus gevaarlijk voor de gezondheid. Jianne en de andere leden van de Grassy Narrows kunnen niet meer leven volgens hun tradities.
De Canadese overheid beloofde in 2017 dat ze de omgeving schoon zou maken, zodat de mensen er weer kunnen leven zonder ziek te worden. Maar de overheid is haar belofte nog niet nagekomen. Jianne en de andere jongeren van de Grassy Narrows voeren daarom actie, onder meer via protestliedjes.

ONZE OPROEP

We eisen dat de Canadese overheid de rivier en het land schoonmaakt. De Grassy Narrows-gemeenschap en de toekomstige generaties moeten de kans krijgen om te leven en op te groeien in een gezonde omgeving.

STEUN JIANNE, SCHRIJF MEE!

Amnesty International komt op voor Jianne en de andere Grassy Narrows-jongeren die vinden dat de overheid de kwikvergiftiging moet oplossen. Ook jij kan actie ondernemen door een brief te sturen naar de Canadese overheid. Jouw brief kan ervoor zorgen dat Jianne en de anderen opgroeien in een gezonde omgeving.

VOORBEELDBRIEF

(Datum, plaats)

Dear Prime Minister,

It has come to my attention that the young people in the community of Grassy Narrows have had to live in a region that is polluted with mercury. Experts consider this the greatest health crises to date in Canada. In 2017, the federal government promised to deal with the mercury crisis "once and for all"– now is the time to make good on that promise.

Restore what mercury contamination has taken from the people of Grassy Narrows. These young people and future generations must have the opportunity to grow up in a thriving community and a healthy environment.

Yours faithfully,

(Jouw naam, schooladres, handtekening)

Stuur je brief naar de eerste minister van Canada:

Prime Minister of Canada
Justin Trudeau
80 Wellington Street
Ottawa, Ontario K1A 0A2
CANADA

1,62 €/stuk

TIPS

Stuur ook een kaartje naar Jianne en co
Je kan Jianne en de Grassy Narrows-jongeren moed inspreken met een kaartje. Schrijf het in het Engels en stuur het op naar: Amnesty International Canada, 312 Laurier Avenue East, Ottawa Ontario K1N 1H9, Canada.

Beluister een protestlied van de jongeren van Grassy Narrows
Surf naar www.amnesty-international.be/schrijfzevrijdag-filmpjes en bekijk de video.

Bekijk het filmpje over de jongeren van Grassy Narrows
Surf naar www.amnesty-international.be/schrijfzevrijdag-filmpjes.

AMNESTY INTERNATIONAL

SCHRIJF EEN BRIEF, VERANDER EEN LEVEN

© Jorn van Eck / Amnesty International

SCHRIJF VOOR NASU

HIJ KOMT OP VOOR MENSEN DIE IN ÉÉN KLAP HUN HUIS VERLOREN

WIE?
Nasu Abdulaziz (25), mensenrechtenactivist uit Nigeria.

WAT?
Nasu komt op voor het recht van iedereen om een dak boven zijn hoofd te hebben.

WAAROM?
Nasu en 30.000 anderen verloren hun huis, nadat de overheid hun sloppenwijk met de grond gelijkmaakte om plaats te maken voor nieuwbouw.

ACTIES?
Schrijf een brief naar de Nigeriaanse overheid.

WAT IS ER AAN DE HAND?

Nasu houdt ervan met vrienden een balletje te trappen. Maar sinds een tijd heeft hij wat anders aan zijn hoofd. Een drietal jaar geleden verschenen er zonder waarschuwing mannen met vuurwapens en bulldozers in zijn wijk in de Nigeriaanse grootstad Lagos. Ze sloopten de huizen op bevel van de overheid.

De slopers schuwden het geweld niet: Nasu werd in zijn arm geraakt door een kogel. Er brak paniek uit en de bewoners vluchtten. Sommigen sprongen in het nabijgelegen meer en verdronken. Negen mensen kwamen om het leven en er zijn nog steeds vijftien mensen vermist.

Uiteindelijk raakten 30.000 mensen hun huis kwijt. Ze werden gedwongen in kano's en onder bruggen te leven of bij vrienden en familie. Ook Nasu raakte zijn huis kwijt. Hij en zijn lotgenoten eisen nu dat hun recht op huisvesting gerespecteerd wordt.

ONZE OPROEP
We roepen de Nigeriaanse overheid op om een onderzoek in te stellen naar de uithuiszettingen van Nasu's gemeenschap. De overheid moet ervoor zorgen dat de mensen weer onderdak hebben en een schadevergoeding krijgen.

STEUN NASU, SCHRIJF MEE!

Amnesty International komt op voor Nasu en de andere mensen uit zijn gemeenschap die dakloos werden. Ook jij kan actie ondernemen door een brief te sturen naar de Nigeriaanse overheid. Jouw brief kan ervoor zorgen dat het onrecht dat Nasu en de anderen overkwam, wordt rechtgezet.

VOORBEELDBRIEF

(Datum, plaats)

Dear Sir,

Nasu Abdulaziz and 30 000 people of the Otodo Gbame region have lost their homes over the past three years. I ask you to open the investigation into these forced evictions and ensure that adequate compensation and reparations are given to the evictees.

I also hope that you will do everything in your power so that people won't be subjected to forced evictions in the future.

Yours faithfully,

(Jouw naam, schooladres, handtekening)

Stuur je brief naar de gouverneur van Lagos:

H.E. Babajide Olusola Sanwo-Olu
Governor of Lagos State
Governor's Office
Ikeja, Lagos State
NIGERIA

1,62 €/stuk

TIPS

Stuur ook een kaartje naar Nasu
Laat Nasu weten dat je hem steunt en stuur hem een kaartje. Stuur je boodschap in het Engels op naar: Amnesty International Nigeria, 34 Colorado Street, Off Alvan Ikoku Way, Maitama, Abuja, FCT Nigeria

Bekijk het filmpje over Nasu
Surf naar www.amnesty-international.be/schrijfzevrijdag-filmpjes.

© Tracie Williams/Greenpeace

SCHRIJF VOOR MARINEL

ZE STRIJDT VOOR HULP NA DE VERWOESTENDE TYFOON HAIYAN

WIE?

Marinel Sumook Ubaldo (22), klimaat- en mensenrechten-activiste uit de Filipijnen.

WAT?

In 2013 overleefde Marinel tyfoon Haiyan, één van de dodelijkste tyfoons ooit. Marinel wil dat de Filipijnse overheid meer inspanningen doet voor de mensen die door Haiyan getroffen werden.

WAAROM?

De overlevenden hebben nog steeds onvoldoende toegang tot voedsel en water, degelijk onderdak, elektriciteit en sanitaire voorzieningen zoals toiletten.

ACTIES?

Schrijf een brief naar de Filipijnse overheid.

WAT IS ER AAN DE HAND?

Marinel was een tiener toen tyfoon Haiyan in 2013 over haar land raasde. Haar dorp werd volledig verwoest. Meer dan 6.000 mensen kwamen om en miljoenen anderen verloren hun huis.

Nu, zes jaar later, staan de duizenden slachtoffers nog steeds in de kou. Er is onvoldoende toegang tot voedsel en water, degelijk onderdak, elektriciteit en sanitaire voorzieningen. De Filipijnse overheid laat de mensen in de steek. Veel families moeten in ongezonde omstandigheden leven en hebben het moeilijk om de eindjes aan elkaar te knopen.

Marinel wil dat haar overheid meer inspanningen doet voor de mensen die door Haiyan getroffen werden. Via sociale media en in het nieuws roept ze haar overheid daartoe op.
Meer en hevigere natuurrampen zoals Haiyan zijn aan de opwarming van de aarde gelinkt. Marinel is daarom ook een bevlogen klimaatactiviste. In 2015 sprak Marinel op de klimaatconferentie in Parijs en in 2018 getuigde ze op de klimaattop in New York.

ONZE OPROEP

We eisen dat de Filipijnse overheid alles in het werk stelt zodat de slachtoffers van de tyfoon opnieuw hun leven kunnen leiden in menswaardige omstandigheden.

STEUN MARINEL, SCHRIJF MEE!

Amnesty International komt op voor Marinel en alle andere mensen die door tyfoon Haiyan getroffen werden. Ook jij kan actie ondernemen door een brief te sturen naar de Filipijnse overheid. Jouw brief zet mee druk op de overheid om ervoor te zorgen dat de overlevenden van Haiyan in menswaardige omstandigheden kunnen leven.

VOORBEELDBRIEF

(Datum, plaats)

Dear President,

Marinel Sumook Ubaldo was only 16 years old when she survived 2013's deadly Typhoon Haiyan. She became a leading youth activist, dedicated to ensuring the Philippine government confront climate change and tackle its effects on her community.

Please support Marinel's cause by ensuring you do all you can to enable the residents of Matarinao village in Salcedo, Eastern Samar, to live in decent conditions. That includes having access to enough food, water, housing, electricity and toilets.

Yours faithfully,

(Jouw naam, schooladres, handtekening)

Stuur je brief naar de Filipijnse president:

President Rodrigo Duterte
Malacañang Complex
J.P. Laurel Street
San Miguel, Manila 1005
PHILIPPINES

1,62 €/stuk

TIPS

Stuur ook een kaartje naar Marinel
Stuur een leuke boodschap naar Marinel en laat weten dat ze er niet alleen voor staat. Stuur je kaartje in het Engels of Spaans naar: Marinel Sumook Ubaldo, C/o Amnesty International Philippines, 6-C Perseveranda Townhomes II, Maningning Street, Sikatuna Village, Quezon City 1101, Philippines

Bekijk het filmpje over Marinel
Surf naar www.amnesty-international.be/schrijfzevrijdag-filmpjes.

ACTIVITEIT 2

ANGST IN DE OGEN KIJKEN

© Shutterstock / Frankie's

Duur

45 minuten (volledige activiteit). Inkorten tot de stappen met een ★ is mogelijk.

Doelstellingen

KENNIS

- Leerlingen kunnen aan de hand van een concreet voorbeeld omschrijven wat een mensenrechtenverdediger doet.
- Leerlingen kunnen een voorbeeld geven van een negatief aspect van angst.
- Leerlingen kunnen een voorbeeld geven van een positief aspect van angst.

ATTITUDE

- Leerlingen kunnen een zelfinschatting maken van hun kennis, vaardigheden en attitudes met betrekking tot hun mensenrechten.
- Leerlingen kunnen afspraken maken om op een respectvolle manier van gedachten te wisselen over persoonlijke gevoelens en ervaringen.

VAARDIGHEDEN

- Leerlingen kunnen hun angsten benoemen.
- Leerlingen kunnen filosoferen over de rol van angst.

Beschikbaar materiaal

- Filmpje (2 min.) "BRAVE - Kom op voor mensenrechtenverdedigers"

VOORAF

- Zet het inleidende filmpje over mensenrechtenverdedigers klaar.
- Lees de stellingen door (zie stap 3).

STAP 1 Inleidend filmpje en vragen

10 MIN

- **Toon het inleidende filmpje over mensenrechtenverdedigers aan de klas.**
- **Stel de volgende vragen:**
  - > Wat of wie hebben jullie gezien of gehoord?
    Voorbeeldantwoord: Mensenrechtenverdedigers. Martin Luther King, Edward Snowden, Dalai Lama, Gandhi, Malala, Tep Vanny, Sakris Kupula, enz.
  - > Wat doet een mensenrechtenverdediger?
    Voorbeeldantwoord: Mensenrechtenverdedigers komen op voor hun rechten en die van anderen. Ze gebruiken geen geweld. Ze kunnen alleen of samen met anderen in actie komen. Ze kunnen lokaal, nationaal of internationaal actievoeren. (Zie ook de omschrijving van mensenrechtenverdedigers in deel 2 van dit pakket.)
  - > Waarom is Edward Snowden een mensenrechtenverdediger?
    Voorbeeldantwoord: Snowden onthulde dat de regeringen van de VS en het VK miljoenen mensen bespioneerden zonder hun toestemming. Hij bracht een globale beweging op gang die het opneemt voor het recht op privacy in het digitale tijdperk. Hij gebruikte geen geweld.

STAP 2 Groepsgesprek over angst

10 MIN

- **Verdeel de klas in groepjes van drie.**
- **Laat de groepjes kort hun grootste angsten met elkaar bespreken.**
- **Vraag of iemand zijn angsten wenst te delen met de hele klas.**

TIP

Maak met de klas enkele groepsafspraken om persoonlijke en gevoelige ervaringen over angst in een veilige klascontext te delen. Laat leerlingen deze afspraken op het bord of op een flipchart vooraan in de klas schrijven.

★ STAP 3 Stellingenspel

15 MIN

- **Projecteer de volgende drie stellingen of lees ze voor:**
  - > Angst is altijd negatief.
  - > Angst is normaal.
  - > Te veel angst kan leiden tot menselijke tragedies.
- **Deel het klaslokaal op in twee kanten:** akkoord (uiterst rechts) en niet akkoord (uiterst links).
- **Laat de leerlingen kiezen voor één van de twee kanten,** rechts of links. Twijfelaars kunnen in het midden staan.
- **Vraag wie zijn positie wil toelichten.** Sta even stil bij de antwoorden en probeer de dialoog te stimuleren.

TIP

Niet genoeg ruimte in de klas? Kies dan voor kaartjes in groen (akkoord), rood (niet akkoord) of geel (ik weet het niet) om de antwoorden van de leerlingen te weten te komen!

★ STAP 4 Nabespreking

10 MIN

- **Angst is een normale emotie** waar iedereen mee te maken krijgt. Het is niets om je over te schamen.
- **Angst kan positief zijn.** Het is een overlevingsmechanisme dat ervoor zorgt dat je van gevaarlijke situaties wegblijft.
- **Angst kan ook negatieve gevolgen hebben.** Doorgedreven angst kan leiden tot mensenrechtenschendingen. Angst voor 'de ander' kan bijvoorbeeld leiden tot discriminatie en uitsluiting van bepaalde rechten.
- **Mensenrechtenverdedigers kennen zeker het gevoel van angst.** Ze gaan tegen de stroom in en stellen de macht in vraag, wat durf vereist. Soms worden ze bedreigd, bespioneerd, gearresteerd en zelfs gefolterd en gedood door de machthebbers tegen wie ze protesteren.
- **Veel mensenrechtenverdedigers blijven desondanks hun mensenrechtenwerk voortzetten.** Maar af en toe zijn ze genoodzaakt om hun activisme te stoppen of op een lager pitje te zetten.

ACTIVITEIT 3

VAN ANGST NAAR DURF

© Susanne Keller

Duur

50 minuten (volledige activiteit). Inkorten tot de stappen met een ★ is mogelijk.

Doelstellingen

KENNIS

- Leerlingen kunnen omschrijven wat een mensenrechtenverdediger doet.
- Leerlingen kennen negatieve aspecten van angst.
- Leerlingen kennen positieve aspecten van angst.
- Leerlingen kunnen omschrijven waarom mensenrechtenverdedigers, ondanks de angst die ze soms voelen, mensenrechten verdedigen.

ATTITUDE

- Leerlingen kunnen zich empathisch opstellen tegenover mensen van wie de rechten worden geschonden.
- Leerlingen ontwikkelen zelfinzicht over angst en durf.
- Leerlingen kunnen afspraken maken om op een respectvolle manier van gedachten te wisselen over persoonlijke gevoelens en ervaringen.

VAARDIGHEDEN

- Leerlingen kunnen omschrijven hoe ze op een mensenrechtenschending reageren aan de hand van een concrete situatie.
- Leerlingen kunnen omschrijven welke angst(en) ze voelen wanneer ze geconfronteerd worden met een mensenrechtenschending.
- Leerlingen kunnen benoemen waarom mensenrechtenverdedigers in actie komen aan de hand van een concrete situatie.

Beschikbaar materiaal

- Filmpje "Fears" (+/- 2 min.)
- Filmpje "Social experiment: assault in the metro" (+/- 3 min.)
- Invulblad (zie bijlages)

VOORAF

- Zet het filmpje "Fears" klaar.
- Zet het filmpje "Social experiment: assault in the metro" klaar. Klik op [cc] in de afspeelbalk voor ondertiteling.
- Voorzie een invulblad voor elke leerling.
- Voorzie een groen en rood kaartje voor elke leerling.

STAP 1 Inleidend filmpje en invuloefening

10 MIN

- **Vraag de leerlingen om uit te leggen wat een mensenrechtenverdediger doet.**
  > Voorbeeldantwoord: Mensenrechtenverdedigers komen op voor hun rechten en die van anderen. Ze gebruiken geen geweld. Ze kunnen alleen of samen met anderen in actie komen. Ze kunnen lokaal, nationaal of internationaal actievoeren. (Zie ook de omschrijving van mensenrechtenverdedigers in deel 2 van dit pakket.)
- **Projecteer de omschrijving** op het bord.
  Zie het voorgaande voorbeeldantwoord.
- **Deel het invulblad uit aan de leerlingen.**
- **Toon het animatiefilmpje "Fears".**
- Laat de leerlingen **de vragen over het filmpje** op het invulblad **beantwoorden.**
- **Bespreek klassikaal** de inhoud van het filmpje en de antwoorden op het invulblad.
- **Geef of herhaal de inzichten uit de nabespreking van activiteit 2 over angst.**
  Conclusie uit activiteit 2: Angst is een normale emotie waar iedereen mee te maken krijgt. Ook mensenrechtenverdedigers kennen angst. Angst kan zowel positieve als negatieve gevolgen hebben.

TIP

Maak met de klas enkele groepsafspraken om persoonlijke en gevoelige ervaringen in een veilige klascontext te delen. Laat leerlingen deze afspraken op het bord of op een flipchart vooraan in de klas schrijven.

★ STAP 2 Actie - reactie

30 MIN

DEEL 1: HOE ZOU JIJ REAGEREN? (10 MINUTEN)

- **Deel het invulblad uit** aan de leerlingen (als dat nog niet is gebeurd).
- **Beschrijf de volgende situatie aan de klas** en vraag de leerlingen om zich in te leven:
  "Je zit in de bus of de metro. Zonder enige aanleiding beginnen drie mannen een meisje lastig te vallen. Ze noemen haar een 'slet' en een 'hoer' wegens de manier waarop ze zich kleedt."
- **Laat de leerlingen de vragen voorbereiden** over deze situatie op het invulblad.
- **Deel aan elke leerling een groen en een rood kaartje uit.**
- **Stel de vragen vanop het invulblad klassikaal** en laat de leerlingen een groen kaartje (="ja") tonen of een rood kaartje (="nee"):
  > Zou je reageren, ja of nee?
  > Indien ja, op welke manier zou je reageren? Indien nee, waarom zou je niet reageren?
  > Met welke angsten word je in deze situatie geconfronteerd?
- **Beschrijf dezelfde situatie, maar met een ander uitgangspunt:** het meisje is geen onbekende maar een goede vriendin.
- **Stel de volgende vragen** en laat de leerlingen een groen kaartje (= "ja") tonen of een rood kaartje ("nee"):
  > Reageer je anders als het meisje een goede vriendin is en geen onbekende?
  > Waarom reageer je gelijk of anders?
- **Parafraseer** de vermelde angsten en redenen waarom leerlingen al dan niet zouden reageren in de twee beschreven situaties.

DEEL 2: EEN EXPERIMENT (20 MINUTEN)

- **Toon het filmpje "Social experiment: assault in the metro"** (vanaf 3:00 tot 5:40). Vermeld dat de situatie in scène is gezet om de reacties van nietsvermoedende metrobezoekers te meten.
- **Laat de leerlingen de vragen voorbereiden** over het filmpje op het invulblad.
- **Bespreek de vragen van het invulblad klassikaal:**
  > In het filmpje neemt een vrouw het op voor het geïntimideerde meisje. Kan zij een mensenrechtenverdediger genoemd worden of niet?
  Voorbeeldantwoord: In het filmpje wordt een meisje seksueel geïntimideerd. Verschillende van haar rechten worden geschonden: het recht op non-discriminatie op basis van geslacht (ze wordt aangevallen omdat ze een meisje is) en het recht op expressievrijheid via kledijkeuze (ze wordt aangevallen vanwege haar kle-

...

...

ding). De vrouw die tussenkomt, verdedigt het meisje en haar rechten en gebruikt daarbij geen geweld. Om deze redenen is ze een mensenrechtenverdediger.

> Zou deze vrouw angst voelen? Zo ja, welke?
Voorbeeldantwoord: We weten niet hoe de vrouw zich voelt. Tegen anderen ingaan kan beangstigend zijn. Mogelijks moest de vrouw haar angst overwinnen om tegen de belagers van het meisje in te gaan. Uit de vorige oefeningen bleek dat we allemaal te maken krijgen met allerlei angsten.

> Wat zou ervoor gezorgd kunnen hebben dat de vrouw (en ook sommigen onder jullie) reageert? Waar komt haar durf vandaan?
Voorbeeldantwoord:
- *Ze is ervan overtuigd dat iedereen gelijke rechten heeft.*
- *Zelfvertrouwen.*
- *Empathie.*
- *Het idee dat je samen sterk staat. Als je met meer bent, durf je sneller te reageren.*
- *Kennis over mensenrechten en mensenrechtenschendingen. Als je niet weet dat iedereen recht heeft op expressievrijheid en het recht om niet gediscrimineerd te worden, zal je minder snel geneigd zijn om te reageren.*
- *Zelfinzicht. Het inzicht dat er verschillende manieren zijn om mensenrechten te verdedigen en kennis over welke stijl er bij jou past.*

> Met welke angsten worden mensenrechtenverdedigers overal ter wereld geconfronteerd?
Voorbeeldantwoord: angst voor geweld, kleinering, haat, discriminatie, bedreiging, arrestatie, straffen …

> Wat zorgt ervoor dat ze het toch aandurven om mensenrechten te verdedigen?
Voorbeeldantwoord: kennis over mensenrechten, zelfinzicht, zelfvertrouwen, empathie, geloof in gelijkwaardigheid en vrijheid, samen sterk …

★ STAP 3 Nabespreking

10 MIN

Geef de volgende inzichten mee:

- Ondanks de angst die mensenrechtenverdedigers voelen, durven ze op te komen voor mensenrechten.
- Ook de leerlingen zijn in dagelijkse situaties soms mensenrechtenverdedigers, hoewel ze er misschien niet altijd bij stilstaan.
- Iedereen kan opkomen voor mensenrechten.
- Mensenrechtenverdedigers zijn geen superhelden, maar gewone mensen die moedig zijn.

ACTIVITEIT 4

HOE VERDEDIG JE MENSENRECHTEN?

Duur

60 minuten (volledige activiteit).
Inkorten tot de stappen met een ★ is mogelijk.

Doelstellingen

KENNIS

- Leerlingen kunnen omschrijven wat een mensenrechtenverdediger doet.
- Leerlingen kunnen benoemen welke mensenrechten geschonden worden in een concrete situatie.

ATTITUDE

- Leerlingen kunnen respectvol en constructief samenwerken met klasgenoten.
- Leerlingen kunnen zich empathisch opstellen tegenover mensen van wie de rechten worden geschonden.
- Leerlingen durven zich moedig op te stellen om mensenrechten te verdedigen.

VAARDIGHEDEN

- Leerlingen kunnen mensenrechten verdedigen in een concreet rollenspel.
- Leerlingen kunnen een strategie bepalen voor het verdedigen van mensenrechten.
- Leerlingen kunnen benoemen waarom mensenrechtenverdedigers in actie komen.
- Leerlingen kunnen op een constructieve manier feedback geven op elkaars strategieën voor het verdedigen van mensenrechten.

Beschikbaar materiaal

- Filmpje "Fietstest Amsterdam – wie kan ongestoord een fiets jatten?" (+/- 3 min.)
- Vereenvoudigde versie van de UVRM (zie bijlages)
- Blad met situatieschetsen en vragen (zie bijlages)
- Folder "Jij & Politie" over je rechten en plichten bij politiecontroles (bestel gratis via www.amnesty-international.be/bestelformulier-jij-en-de-politie)

VOORAF

- Zet het filmpje “Fietstest Amsterdam” klaar.
- Hou de bladen met situatieschetsen en vragen klaar.
- Hou de zigzagfoldertjes “Jij & Politie” klaar.

STAP 1 Inleidend klasgesprek

5 MIN

- **Deel de vereenvoudigde versie van de UVRM uit.**
- **Koppel terug naar activiteit 3**, waarbij seksuele intimidatie werd besproken en er werd uitgelegd dat dit een mensenrechtenschending is.
- **Stel de volgende vraag:**

  > Weten jullie nog wat er gebeurde met het meisje in de metro en welke rechten er werden geschonden?
  Voorbeeldantwoord: Het meisje werd seksueel geïntimideerd. Haar recht op non-discriminatie op basis van geslacht (ze werd aangevallen omdat ze een meisje is) en haar recht op expressievrijheid via kledijkeuze (ze werd aangevallen vanwege haar kleding) werden geschonden.

STAP 2 Filmpje en gesprek over recht op non-discriminatie

15 MIN

- **Toon het filmpje “Fietstest Amsterdam”.**
- **Stel de leerlingen de volgende vragen:**

  > Hoe voelen jullie je bij het zien van dit filmpje?

  > Worden in dit filmpje mensenrechten geschonden? Zo ja, welke?
  Voorbeeldantwoord: het recht op non-discriminatie.

  > Wie weet wat etnisch profileren betekent?
  Voorbeeldantwoord: Wanneer je een doelwit bent omwille van je uiterlijk en niet om wat je doet, is er sprake van etnisch profileren. Negatieve stereotypen of veronderstellingen over je etniciteit, huidskleur, nationaliteit of religie zijn dan de aanleiding om je anders te behandelen. Etnisch profileren is een vorm van discriminatie.

  > Wat is er alweer typerend voor een mensenrechtenverdediger?
  Voorbeeldantwoord: Mensenrechtenverdedigers komen op voor hun rechten en die van anderen. Ze gebruiken geen geweld. Ze kunnen alleen of samen met anderen in actie komen. Ze kunnen lokaal, nationaal of internationaal actievoeren. (Zie ook de omschrijving van mensenrechtenverdedigers in deel 2 van dit pakket.)

STAP 3 Rollenspel over intimidatie van holebi's en etnisch profileren

30 MIN

DEEL 1: SITUATIESCHETS

- **Verdeel de klas in groepjes** van 4 à 5 leerlingen.
- **Geef aan elke groep een blad met situatieschetsen en vragen.** Er worden twee situaties beschreven: in het ene geval gaat het om intimidatie van een holebikoppel, in het andere geval gaat het om etnische profilering.
- **Leg uit aan de leerlingen dat de situaties levensecht zijn** en hen helpen begrijpen dat het moed vergt om mensenrechten te verdedigen.
- **Laat elk groepje onderling één van de twee situaties bespreken.**
- **Laat de groepjes de volgende vragen beantwoorden op hun vragenblad:**

  > Welke mensenrechten worden er geschonden in deze situatie?
  Voorbeeldantwoord: Het recht op non-discriminatie. In situatie 1 krijgt het koppel te maken met anti-homoseksueel geweld, wat een gewelddadige uiting is van discriminatie omwille van seksuele voorkeur. In situatie 2 wordt de ondervraagde persoon anders behandeld omwille van zijn/haar huidskleur.

  > Hoe zou jij de belaagde persoon kunnen helpen en zijn/haar rechten verdedigen?
  Voorbeeldantwoord: Er zijn veel reacties mogelijk, afhankelijk van je persoonlijkheid. Het is belangrijk om met respect tussen te komen. Je kan de belagers aanspreken op hun gedrag, je kan de belaagde laten weten dat je hem/haar steunt, je kan als getuige optreden als de belaagde een klacht wil indienen …

DEEL 2: ROLLENSPEL

- **Laat de groepjes een kort rollenspel voorbereiden waarbij ze de situatie vanop hun blad naspelen.** Eén leerling speelt de rol van iemand die opkomt voor de persoon wiens mensenrechten worden geschonden.
- **Laat elk groepje het rollenspel naspelen voor de klas.**
- **Stel de volgende vragen** aan elk groepje na het rollenspel:

  > Kunnen jullie in eigen woorden beschrijven hoe jullie opkomen voor (de rechten van) de persoon die in jullie situatie wordt belaagd?

  > Waarom kiezen jullie voor die strategie om voor iemand op te komen?

- **Laat de rest van de klas constructieve feedback geven** op de gekozen strategie.
- **Vrijblijvend: deel foldertjes uit over je rechten en plichten bij politiecontroles.** De folders sluiten aan bij het rollenspel over etnisch profileren.

…

…

TIP

Via het rollenspel en de daaropvolgende feedback leren de leerlingen van elkaar. Het is belangrijk dat feedback constructief is. Feedback kan ook in vraagvorm (bv. “Waarom koos je ervoor scheldwoorden te gebruiken?”). Vraag vooraf even aan de leerlingen wat ze verstaan onder constructieve feedback.
Voorbeeldantwoord:
- Dat je elkaar niet afbreekt of beledigt.
- Dat je niet alleen het negatieve, maar ook het positieve van elkaars strategieën benoemt.
- Dat je altijd beleefd blijft.

STAP 4 Nabespreking

10 MIN

- **Stel de volgende vragen:**

  > Wat hebben jullie geleerd?

  > Hoe kan je mensenrechten verdedigen?

  > Wie voelt zich een mensenrechtenverdediger in het echte leven?

  > Waarom voel je je soms een mensenrechtenverdediger of waarom niet?

ACTIVITEIT 5

IN DE BRES VOOR MENSENRECHTEN-VERDEDIGERS

© Jacob Henstrom

Duur

50 minuten (volledige activiteit). Inkorten tot de stappen met een ★ is mogelijk.

Doelstellingen

KENNIS

- Leerlingen kunnen een voorbeeld geven van een buitenlandse mensenrechtenverdediger en kunnen zijn of haar situatie uitleggen.

ATTITUDE

- Leerlingen ontwikkelen zelfinzicht in hun benadering van mensenrechten en mensenrechtenverdedigers.

VAARDIGHEDEN

- Leerlingen kunnen strategieën bedenken om mensenrechtenverdedigers te verdedigen.

Beschikbaar materiaal

- Stellingen (zie stap 1)
- Het verhaal van Sarah Mardini en Seán Binder (zie bijlages)
- Filmpje over Sarah Mardini en Seán Binder
- Filmpje "Voetbalactie" (1 min.)
- Filmpje "Tramnesty" (+/- 1 min.)

VOORAF

- Zet de filmpjes over Sarah Mardini en Seán Binder , "Voetbalactie" en "Tramnesty" klaar.
- Hou bladen klaar met het verhaal van Sarah en Seán.
- Leg grote kladbladen klaar.

STAP 1 Het stille stellingenspel

10 MIN

- **Laat de leerlingen een cirkel vormen.**
- **Laat de leerlingen een stap vooruit zetten als ze met een stelling akkoord gaan. Indien niet akkoord, dan blijven ze staan. Alles gebeurt in stilte.**
- **Lees de volgende stellingen voor en begin je zin telkens met "Zet een stap vooruit als …":**
  - > je vindt dat de mensenrechten van alle mensen moeten worden gerespecteerd.
  - > je gelooft dat iedereen de verantwoordelijkheid heeft om mensenrechten te verdedigen.
  - > je ooit het gevoel hebt gehad dat jouw mensenrechten niet gerespecteerd werden.
  - > je ooit opgekomen bent voor je eigen mensenrechten.
  - > je ooit het gevoel hebt gehad dat de mensenrechten van iemand die je graag hebt, niet gerespecteerd werden.
  - > je ooit opgekomen bent voor een klasgenoot, vriend of familielid die gepest of uitgesloten werd.
  - > je ooit bang was om op te komen voor een klasgenoot, vriend of familielid die gepest of uitgesloten werd.
  - > je ooit brieven geschreven hebt of actie ondernomen hebt voor iemand wiens rechten werden geschonden.
  - > je vindt dat je een mensenrechtenverdediger bent.
- **Stel achteraf vragen zoals:**
  - > Hoe was deze oefening?
  - > Wat heb je bijgeleerd?

★ STAP 2 Kom op voor voor Sarah en Seán

30 MIN

- **Deel de tekst uit over Sarah Mardini en Seán Binder, die in Griekenland mensen redden op zee.**
- **Laat de leerlingen de tekst in stilte te lezen.**
- **Toon het filmpje over Sarah Mardini en Seán Binder.**
- **Stel volgende vragen:**
  - > Leg in jullie eigen woorden uit wie Sarah Mardini en Seán Binder zijn en wat ze doen/deden?
  - > Wat vinden jullie van hun inzet om mensen in nood op zee te helpen?
  - > Wat zouden we kunnen doen om hen te steunen?
- **Verdeel de leerlingen in drie groepen en geef aan elke groep één van de volgende opdrachten:**
  - > Bedenk een strategie op sociale media om de rechten van Sarah en Seán te verdedigen.
  - > Bedenk een actie op school om de rechten van Sarah en Seán te verdedigen.
  - > Bedenk een actie voor de Griekse ambassade in Brussel om de rechten van Sarah en Seán te verdedigen.
- **Toon de filmpjes "Voetbalactie" en "Tramnesty"** over verrassende mensenrechtenacties die de pers haalden, om je leerlingen te inspireren.
- **Laat de groepjes notities maken** op een groot blad.
- **Laat de groepjes hun plannen presenteren** aan de hele klas.

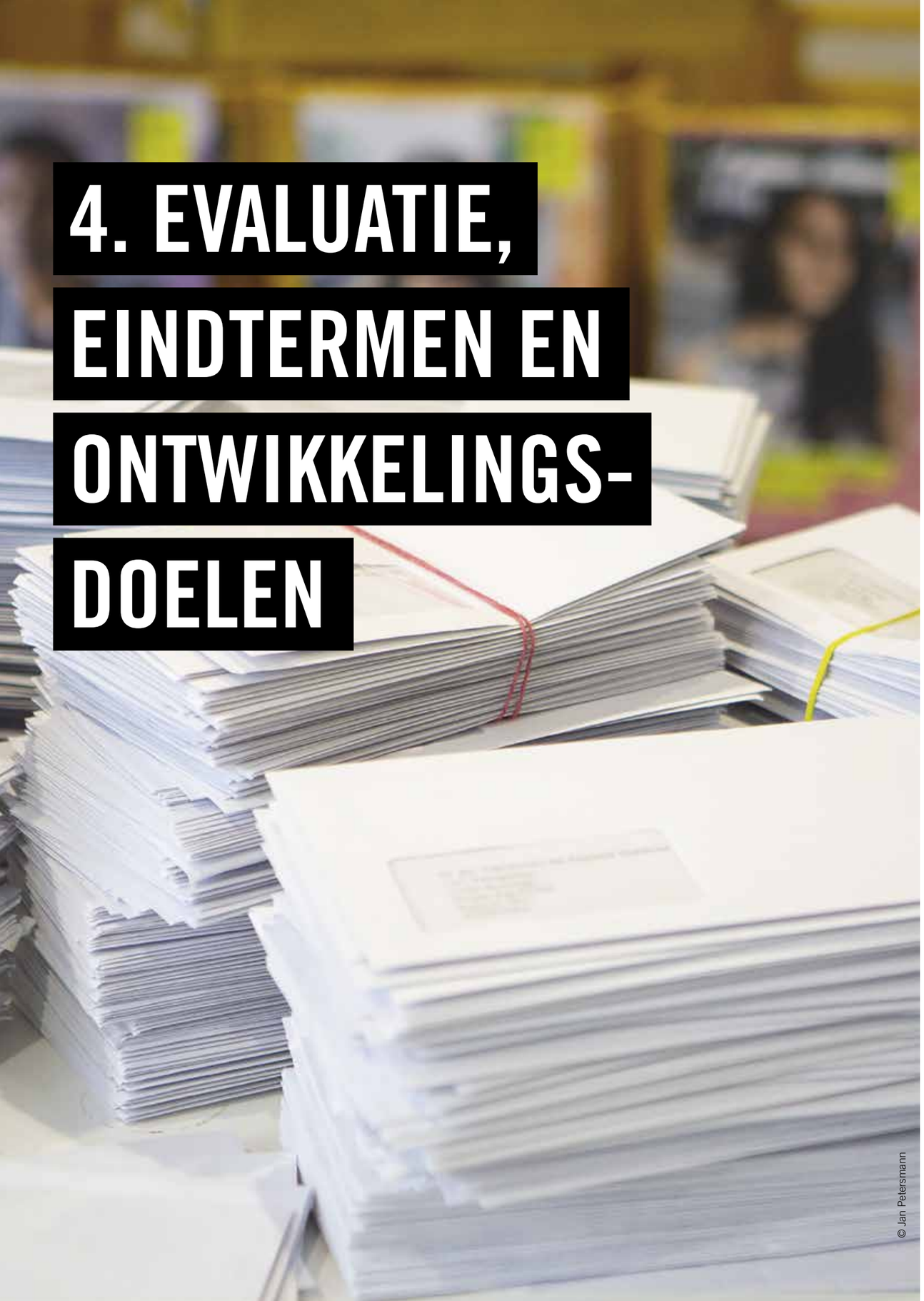
★ STAP 3 Nabespreking en breder perspectief

10 MIN

- **Plaats het verhaal van Sarah Mardini en Seán Binder in een breder perspectief van criminalisering van solidariteit.** Geef de volgende inzichten mee:
  - > Over de hele wereld staan mensen op om hun solidariteit te tonen met mensen op de vlucht: ze bieden humanitaire hulp zoals voedsel, kledij of onderdak, ze geven juridisch advies en bijstand, ze redden levens op zee … Zeker wanneer overheden tekortschieten, spelen ze een enorm belangrijke rol.
  - > Mensen die op een vreedzame manier opkomen voor de rechten van vluchtelingen en migranten zijn mensenrechtenverdedigers. De overheid moet ervoor zorgen dat zij ongestoord hun werk kunnen doen in een veilige omgeving, zonder vrees dat ze gestraft zullen worden. Solidariteit moet gevierd worden, niet bestraft.
  - > Wanneer wetten misbruikt worden tegen mensen die op een vreedzame manier opkomen voor de rechten van vluchtelingen en migranten, is er sprake van criminalisering van solidariteit. Het kan gaan om strafrechtelijke vervolging, toepassing van administratief of burgerlijk recht, maar ook lastercampagnes, intimidatie en bedreigingen.
  - > Niet alleen mensen die hulp bieden aan vluchtelingen en migranten krijgen te maken met tegenkanting. Er is de laatste jaren wereldwijd (ook in Europese landen) een duidelijke terugval op het vlak van vrijheid van meningsuiting en vrijheid van vereniging voor mensenrechtenverdedigers en mensenrechtenorganisaties.[5]

[5] *https://www.amnesty.nl/encyclopedie/mensenrechtenverdedigers-mensenrechtenactivisten-mensenrechtenorganisaties*

4. EVALUATIE, EINDTERMEN EN ONTWIKKELINGS-DOELEN

© Jan Petersmann

EVALUEREN MET JE LEERLINGEN, EEN GOED IDEE!

De voordelen op een rij:

1. Evalueren kan simpel en snel.
2. Je leerlingen onthouden beter hun nieuwe leerstof en ervaringen als ze terugblikken op wat ze hebben geleerd.
3. Je krijgt een goed beeld van wat je leerlingen leuk vinden en kan je lessen daarop afstemmen.
4. De positieve impact van je lessen wordt tastbaar, wat erg motiverend is en handig voor collega's die interesse hebben in jouw ervaring met lessen over mensenrechten.

Help ons wijzer worden

De feedback van je leerlingen helpt ook Amnesty International! Het stelt ons in staat om het lessen- en activiteitenaanbod over mensenrechten op school steeds beter te maken. Mail de feedback naar schrijfzevrijdag@amnesty-international.be

EVALUATIEMETHODIEKEN

Hierna vind je enkele mogelijke methodieken die je helpen om feedback te vragen van je leerlingen. Welke methodiek je het best kiest, hangt af van het aantal activiteiten dat je doet.

DOE JE DRIE OF MEER ACTIVITEITEN UIT DIT SCHOOLPAKKET?

Als je verschillende activiteiten uit dit schoolpakket doet met je klas, is de 'voor en na'-enquête een goede methodiek om de leerwinst van je leerlingen te meten.

DE 'VOOR EN NA'-ENQUÊTE

1. Voor de start van de eerste activiteit laat je de leerlingen de **'mensenrechtenenquête vooraf'** invullen (zie bijlage).
2. Op het einde van de laatste activiteit laat je de leerlingen '**mensenrechtenenquête achteraf**' (zie bijlage) invullen.
3. **Vergelijk de beide enquêtes** om de impact van je lessen te meten.

TIP

Laat je leerlingen de enquêtes anoniem invullen, want zo heb je meer kans op eerlijke feedback.

DOE JE ÉÉN OF EEN PAAR ACTIVITEITEN UIT DIT SCHOOLPAKKET?

De volgende methodieken zijn geschikt vanaf één activiteit. Ze zijn niet anoniem, waardoor sommige leerlingen zich geremd kunnen voelen om eerlijke feedback te geven. Het voordeel van deze methodieken is dat de leerlingen kunnen bijleren van elkaars feedback.

WIE VANGT, DIE VERTELT

1. Op het einde van de activiteit(en) **gooi je een bal in de lucht.**
2. **Wie de bal opvangt, vertelt** wat hij of zij heeft bijgeleerd en gooit vervolgens de bal opnieuw in de lucht.
3. **Dit patroon herhaalt zich** tot x aantal leerlingen aan bod zijn gekomen (10, 15, allemaal …).

WOORDENWOLK

1. Voor de start van de activiteit schrijf je de woorden '**jonge mensenrechtenverdedigers' groot en centraal op het bord** of op een blad papier.
2. Vraag aan je leerlingen om **snel een eerste indruk bij die woorden neer te schrijven** of te tekenen (een gevoel, een gedachte). De oefening verloopt in een snel tempo.
3. **Neem een foto** van alle antwoorden op het bord of het blad.
4. Op het einde van de activiteit **herhaal je voorgaande stappen.**
5. **Vergelijk de twee foto's.** Projecteer indien mogelijk. Ontdek en bespreek de verschillen klassikaal.

STELLINGENSPEL

1. Voor de start van de activiteit schrijf je **een grote 'JA' links en een grote 'NEE' rechts op het bord.**
2. **Lees een aantal stellingen luidop voor:**
   > Stelling 1: Ik weet wat mensenrechten zijn.
   > Stelling 2: Ik weet wat een mensenrechtenverdediger is.
   > Stelling 3: Ik durf mijn mensenrechten te verdedigen.
   > Stelling 4: Ik durf de mensenrechten van anderen te verdedigen.
3. **Laat de leerlingen per stelling de kant van het bord kiezen** die het best bij hun antwoord aansluit.
4. **Neem een foto** na elke stelling.
5. Op het einde van de activiteit **herhaal je de voorgaande stappen.**
6. **Vergelijk de twee foto's**. Projecteer indien mogelijk. Ontdek en bespreek de verschillen klassikaal.

© Wouter Messiaen

EINDTERMEN EN ONTWIKKELINGSDOELEN

De lessen en activiteiten uit dit schoolpakket gericht op 14- tot 18-jarigen, helpen je bij het behalen van de eindtermen en het nastreven van de ontwikkelingsdoelen van je leerlingen.

In het schooljaar 2019-2020 zijn de volgende vakoverschrijdende eindtermen en ontwikkelingsdoelen van toepassing voor het tweede jaar van de eerste graad en de volledige tweede en derde graad van het secundair onderwijs:

Context 5: Politiek-juridische samenleving

EINDTERMEN 3, 4, 12

BIJLAGES

- **Invulblad bij activiteit 3** ‘Van angst naar durf’ **p. 44**
- **Vereenvoudigde versie van de UVRM bij activiteit 4** ‘Hoe verdedig je mensenrechten?’ **p. 46**
- **Blad met situatieschetsen en vragen bij activiteit 4** ‘Hoe verdedig je mensenrechten?’ **p. 47**
- **Het verhaal van Sarah Mardini en Seán Binder bij activiteit 5** ‘In de bres voor mensenrechtenverdedigers’ **p. 49**
- **‘Mensenrechtenenquête vooraf’** bij evaluatiemethodiek ‘voor- en na-enquête’ **p. 50**
- **‘Mensenrechtenenquête achteraf’** bij evaluatiemethodiek ‘voor- en na-enquête’ **p. 51**

OP ZOEK NAAR FILMPJES?

Alle filmpjes die bij de activiteiten horen kan je bekijken via **www.amnesty-international.be/schrijfzevrijdag-filmpjes**

© Wouter Messiaen

MENSENRECHTEN VERDEDIGEN: VAN ANGST NAAR DURF

1 Beantwoord kort enkele vragen naar aanleiding van het filmpje ‘Fears’.

a. Hoe of wanneer is angst positief? Beschrijf je idee of toon aan met een voorbeeld.

.....

.....

.....

.....

.....

b. Hoe of wanneer is angst negatief? Beschrijf je idee of toon aan met een voorbeeld.

.....

.....

.....

.....

.....

2 Beantwoord kort enkele vragen naar aanleiding van deze situatie:

Je zit in de bus of de metro. Zonder enige aanleiding beginnen drie mannen een meisje dat je niet kent lastig te vallen. Ze noemen haar een “slet” en een “hoer” wegens de manier waarop ze zich kleedt. Jij zit vlak bij het meisje en de drie mannen.

a. Zou je reageren, ja of nee? .....

b. Indien ja, hoe zou je reageren? Indien nee, waarom zou je niet reageren?

.....

.....

.....

.....

.....

c. Met welke angsten word je in deze situatie geconfronteerd?

.....

.....

.....

.....

.....

d. Stel dat het meisje geen onbekende is, maar een goede vriendin. Reageer je anders of niet, en waarom?

.....

.....

.....

.....

.....

3 Beantwoord kort enkele vragen naar aanleiding van het filmpje over seksuele intimidatie in de metro.

a. In het filmpje neemt een vrouw het op voor het lastiggevallen meisje. Kan zij een mensenrechtenverdediger genoemd worden? Waarom wel of waarom niet?

.....

.....

.....

.....

.....

b. Zou deze vrouw angst voelen? Zo ja, welke?

.....

.....

.....

.....

.....

c. Wat zorgt er volgens jou voor dat deze vrouw haar moed bijeenraapt om te reageren? Wat zou haar motivatie zijn om dat te durven?

.....

.....

.....

.....

.....

DE UNIVERSELE VERKLARING VAN DE RECHTEN VAN DE MENS

De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (UVRM) werd in 1948 aangenomen door de Verenigde Naties. Alle leden van VN hebben zich ertoe verbonden om de verklaring na te leven.

Ontdek hieronder de 30 artikelen uit de UVRM (vereenvoudigde versie) die de rechten van de mens bepalen op burgerlijk, politiek, sociaal, economisch en cultureel vlak.

1. Alle mensen worden vrij geboren en moeten op dezelfde manier worden behandeld.
2. Iedereen heeft recht op alle rechten, ongeacht of je jong of oud, man of vrouw bent, welke huidskleur je hebt, welke godsdienst je belijdt of welke taal je spreekt.
3. Je hebt recht op leven in vrijheid en veiligheid.
4. Slavernij is verboden.
5. Folteren is verboden.
6. Je hebt recht op dezelfde bescherming als iedereen.
7. Iedereen moet volgens de wet op dezelfde manier behandeld worden.
8. Je hebt het recht om hulp van een rechter te vragen, als je vindt dat je volgens de wetten van je land niet goed wordt behandeld.
9. Niemand heeft het recht om je zonder goede reden gevangen te zetten of het land uit te sturen.
10. Je hebt recht op een eerlijke en openbare rechtszaak met een onafhankelijke rechter.
11. Je bent onschuldig tot je schuld bewezen is. Je hebt het recht om je te verdedigen tegen beschuldigingen.
12. Je hebt recht op privacy. Je hebt recht op bescherming als iemand je lastigvalt, je brieven opent of kwaad van je spreekt.
13. Je hebt het recht om te gaan en te staan waar je wil, in eigen land en in het buitenland.
14. Als je slachtoffer wordt van mensenrechtenschendingen, heb je het recht om naar een ander land te gaan en dat land te vragen om jou te beschermen.
15. Je hebt recht op een nationaliteit.
16. Je hebt het recht om te trouwen met wie je wil en een gezin te stichten.
17. Je hebt recht op eigendom en niemand mag je bezittingen zonder goede redenen afnemen.
18. Je hebt recht op vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst.
19. Je hebt recht op vrijheid van mening en meningsuiting.
20. Je hebt het recht om bijeen te komen en je te verenigen.
21. Je hebt het recht om deel te nemen aan de politiek van je land.
22. Je hebt recht op maatschappelijke zekerheid en het recht om jezelf te ontwikkelen.
23. Je hebt recht op werk naar keuze en een rechtvaardig loon voor je werk.
24. Je hebt recht op rust, vrije tijd en betaalde vakantie.
25. Je hebt recht op alles wat nodig is om ervoor te zorgen dat je niet ziek wordt, geen honger hebt en een dak boven je hoofd hebt. Moeder en kind hebben recht op bijzondere zorg en bijstand.
26. Je hebt recht op onderwijs.
27. Je hebt het recht om te genieten van kunst, cultuur en wetenschappelijke ontwikkeling.
28. Alle regeringen moeten ervoor zorgen dat de mensenrechten worden nageleefd.
29. Je hebt ook plichten tegenover de mensen om je heen, zodat ook hun mensenrechten kunnen worden beschermd. De wetten in je land mogen niet ingaan tegen deze mensenrechten.
30. Geen enkel land en geen enkel mens mag proberen om de rechten te vernietigen die in deze verklaring staan.

HOE VERDEDIG JE MENSENRECHTEN? SITUATIESCHETSEN EN VRAGEN

SITUATIESCHETS 1:
Intimidatie van een holebikoppel

1. Beeld je de volgende situatie in en beantwoord de bijhorende vragen.

Je zit in de bus of de metro. Zonder enige aanleiding beginnen twee mensen een homokoppel of lesbisch koppel lastig te vallen. Ze noemen hen "perverse mietjes" of "vuile lesbo's". Ze roepen dat het koppel bij de volgende halte moet uitstappen of dat ze hen anders in elkaar zullen slaan.

1. a. Welke mensenrechten worden er geschonden in deze situatie?

.....

.....

.....

.....

1. b. Wat zou jij kunnen doen om het koppel te helpen en hun rechten te verdedigen?

.....

.....

.....

.....

.....

2. Bereid een rollenspel voor en bedenk in groep een strategie om de mensenrechten van het geïntimideerde koppel te verdedigen.

> Twee personen spelen de rol van het homo- of lesbisch koppel.
> Eén à twee personen spelen de agressievelingen die hen bedreigen.
> Een persoon speelt de rol van mensenrechtenverdediger en komt op voor de rechten van het koppel.

3. Speel het rollenspel voor de klas.

SITUATIESCHETS 2:
Etnisch profileren

1. Beeld je de volgende situatie in en beantwoord de bijhorende vragen.
Je zit op een bankje in het park. Naast jou zitten twee mensen met elkaar te praten. Er komt een politieagent op hen af. Nogal agressief vraagt hij naar de identiteitskaart van de persoon met een donkere huidskleur. De witte persoon wordt door de politieagent met rust gelaten.

1. a. Welke mensenrechten worden er geschonden in deze situatie?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

1. b. Wat zou je kunnen doen om de persoon die agressief wordt benaderd te helpen en zijn of haar rechten te verdedigen?

.....
.....
.....
.....
.....

2. Bereid een rollenspel voor en bedenk in groep een strategie om de mensenrechten van de belaagde persoon te verdedigen.
> Twee personen spelen de rol van de twee keuvelende vriend(inn)en, van wie er één etnisch geprofileerd wordt.
> Eén persoon speelt de rol van de politieagent.
> Eén à twee personen spelen de rol van mensenrechtenverdediger en komen op voor de rechten van de etnisch geprofileerde persoon.

3. Speel het rollenspel voor de klas.

SARAH MARDINI EN SEÁN BINDER

ZE RISKEREN TOT 25 JAAR CEL OMDAT ZE MENSEN REDDEN OP ZEE

In Griekenland kan je in de cel belanden omdat je mensen wil redden. Sarah Mardini (24) en Seán Binder (25) maakten het mee.

Sarah en Seán waren een tijd actief als vrijwillige reddingswerkers op het Griekse eiland Lesbos. Ze spotten bootjes in nood op de Middellandse Zee, redden mensen van de verdrinkingsdood en verstrekten eerste hulp.
Sarah en Seán worden nu beschuldigd van spionage, mensensmokkel en lidmaatschap van een criminele organisatie. Als ze veroordeeld worden, riskeren ze allebei tot 25 jaar celstraf. Ze brachten al meer dan 100 dagen in de cel door in afwachting van hun proces. Op dit moment zijn ze op borg vrij.

© Amnesty International

" Het beangstigende is niet dat ze me in de gevangenis gooiden, wel dat het iedereen kan overkomen. Dit gebeurt wanneer de overheid iemand die vluchtelingen en migranten helpt als een crimineel beschouwt, en zelf niet het recht om in veiligheid te leven wil beschermen."

Seán Binder

Zelf vindt Seán, die voorlopig in zijn thuisland Ierland is, niets heldhaftigs aan zijn daden. Hij vindt het gewoon zijn plicht tegenover mensen die moesten vluchten om te overleven.
Sarah woont momenteel in Duitsland. Zij kent als geen ander de gevaren van een vlucht per boot. In 2015 ontvluchtte ze zelf de oorlog in Syrië. Maar onderweg begaf de motor van de boot het. Sarah, die een getraind redster is, en andere mensen sprongen in het water om al zwemmend de boot voort te trekken tot het vasteland. Zo kon iedereen aan boord levend Lesbos bereiken.

MENSENRECHTENENQUÊTE VOORAF

Wat denk jij over mensenrechten? Vul de vragen hieronder in.

1 JOUW IDEE OVER MENSENRECHTEN: OMCIRKEL DE SMILEY DIE HET BEST BIJ JE PAST.

a. Ik weet wat mensenrechten zijn.

b. Ik weet hoe ik mensenrechten kan verdedigen.

c. Ik durf mijn eigen (mensen)rechten te verdedigen.

d. Ik durf de (mensen)rechten van anderen te verdedigen.

e. Ik voel me een mensenrechtenverdediger.

2 JOUW KENNIS OVER MENSENRECHTEN

Wat zou je graag bijleren over mensenrechten, zodat je (nog) beter jouw mensenrechten en die van anderen kan verdedigen?

.....

.....

.....

3 MENSENRECHTEN IN JOUW LEEFWERELD

Geef een voorbeeld van een mensenrechtenschending die je zag of meemaakte in je eigen omgeving (bv. discriminatie, je mening niet mogen uiten, armoede …) en die je zou willen veranderen. Geef een woordje uitleg.

.....

.....

.....

MENSENRECHTENENQUÊTE ACHTERAF

Je hebt enkele lessen over jonge mensenrechtenverdedigers achter de rug. Denk je anders over mensenrechten dan voorheen of niet? Vul de vragen hieronder in.

1 JOUW IDEE OVER MENSENRECHTEN: OMCIRKEL DE SMILEY DIE HET BEST BIJ JE PAST.

a. Ik weet wat mensenrechten zijn.

b. Ik weet hoe ik mensenrechten kan verdedigen.

c. Ik durf mijn eigen (mensen)rechten te verdedigen.

d. Ik durf de (mensen)rechten van anderen te verdedigen.

e. Ik voel me een mensenrechtenverdediger.

2 JOUW KENNIS OVER MENSENRECHTEN

Wat heb je bijgeleerd over mensenrechten en jonge mensenrechtenverdedigers (in België en/of daarbuiten)?

.....

.....

.....

3 MENSENRECHTEN IN JOUW LEEFWERELD

Zou je graag mensenrechten (blijven) verdedigen? Zo ja, hoe? Zo nee, waarom niet?

.....

.....

.....

.....

© Amnesty International / Janus Engel

COLOFON

Dit Schrijf-ze-VRIJdag-schoolpakket is een uitgave van Amnesty International Vlaanderen.

V.U. Wies De Graeve, Goffartstaat 32, 1050 Brussel

Redactie
Eva Berghmans, Lee Blomme, Anissa Boukabous, Valerie De Marie, Jimmy Martens, Nieke Nouwen, Griet Ryckeboer, Miep Tunnissen, Nick Vanden Broucke, Charlotte Van Meenen en Rebecca Yau

© Foto's
Amnesty International, tenzij anders vermeld

Vormgeving
Patricia Kempeneers
(WelcomebackVictoria)

Druk
Zwart Op Wit

Contact
onthaal@amnesty-international.be
02/ 669 37 37
www.amnesty-international.be

Vragen of opmerkingen over de Schrijf-ze-VRIJdag?
Contacteer het Schrijf-ze-VRIJdagteam:
Schrijfzevrijdag@amnesty-international.be

RECYCLED
Papier gemaakt van gerecycled materiaal
FSC® C015373

Amnesty International is een internationale beweging van meer dan 7 miljoen mensen. We komen op voor een wereld waarin de mensenrechten van iedereen worden nageleefd.

De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en andere internationale mensenrechteninstrumenten zijn daarbij onze leidraad.

We zijn onafhankelijk van regeringen, politieke ideologieën, economisch belang of religie. Ons werk wordt hoofzakelijk gefinancierd door giften van gewone burgers.

AMNESTY INTERNATIONAL

De SCHRIJF-ZE-VRIJDAG is hét moment van het jaar waarop je mensenrechten kan promoten in de klas. Meer dan 500 enthousiaste scholen in Vlaanderen en Brussel doen jaarlijks mee. Dat is goed voor bijna 100.000 leerlingen die leren over en actievoeren voor mensenrechten!

Schoolpakket 14 tot 18 jaar

Amnesty International Vlaanderen

Facebook.com/amnestyvl
Twitter.com/amnestyvl

www.amnesty-international.be

AMNESTY INTERNATIONAL